

Національна рада з питань телебачення і радіомовлення України

Авторка: Тетяна Авдєєва, старша юристка Лабораторії цифрової безпеки, експертка Експертного комітету зі штучного інтелекту при Міністерстві цифрової трансформації України <https://eurointegration.ccl.org.ua/expert/tetyana-avdyeyeva/>

Текст станом на листопад 2025 року

Це дослідження підготовлене у межах проекту «Правосуддя для жертв війни та покращення дотримання основоположних прав в Україні», що реалізується за підтримки Європейського Союзу. Усі думки, погляди та пропозиції, викладені в цьому дослідженні, належать виключно автору(-ці) та відображають думки, погляди та пропозиції автора(-ки) та ГО «Центр громадянських свобод». Це дослідження жодним чином не відображає позиції чи політики Європейського Союзу.

**Funded by
the European Union**

Автор і видавець: Громадська організація «Центр громадянських свобод»

Мови видання: українська

Посилання на сайт: <https://ccl.org.ua>

E-mail: office@ccl.org.ua

Використання опублікованих матеріалів дозволяється за умови обов'язкового посилання на джерело інформації.

Рекомендоване цитування: Авдєєва Т. Національна рада з питань телебачення і радіомовлення України. Центр громадянських свобод. 2025. 5 с. URL: <https://eurointegration.ccl.org.ua>

© Авдєєва Т. Громадська організація «Центр громадянських свобод», 2025

ЗМІСТ

Вимоги до медійного регулятора: стандарти ЄС	3
Українська модель медійного регулятора	3
Фінансове забезпечення регулятора	4
Процедура призначення та звільнення членів медійного регулятора.....	5
Висновки та рекомендації	5

У межах євроінтеграційних процесів на Україну також покладається зобов'язання імплементації двох важливих актів: [Директиви ЄС про аудіовізуальні медіапослуги](#) та [Європейського акту про свободу медіа](#). Обидва документи впроваджують правила гри на медійному ринку, стандарти медійної роботи, а також вимоги до національних регуляторних і наглядових органів. В Україні медійним регулятором є Національна рада з питань телебачення і радіомовлення України (Національна рада) - орган, згаданий в Конституції України й реформований в рамках комплексної євроінтеграційної медійної реформи у 2023 році.

Вимоги до медійного регулятора: стандарти ЄС

Оновлена у 2018 році стаття 30 [Директиви ЄС про аудіовізуальні медіапослуги](#) встановлює досить високий стандарт щодо композиції та гарантій незалежного й ефективного функціонування медійного регулятора. Серед ключових вимог слід згадати обов'язок держави забезпечити прозорість, неупередженість і різноманіття при створенні регуляторного наглядового органу. Також ці органи мають бути незалежними від будь-якої гілки влади, включно з судовою. Законодавство ж має чітко визначати обсяг і строки повноважень членів регулятора, а також впроваджувати фінансові та операційні гарантії належного забезпечення такого органу.

[Європейський акт про свободу медіа](#) не настільки детально визначає стандарти формування і роботи медійного регулятора, роблячи відсилання на Директиву про аудіовізуальні медіапослуги. При цьому, у статті 7 Акт ще раз наголошує, що навіть за умови дотримання формальних вимог, важливо, щоб регуляторні органи мали належне фінансове, технічне та експертне забезпечення для незалежного й ефективного виконання своїх повноважень.

Крім того, стаття 21 [Європейського акту про свободу медіа](#) встановлює ряд процедурних вимог до актів медійного регулятора. Так, передбачається, що вони мають бути обґрунтованими, прозорими, об'єктивними та недискримінаційними. На додачу, держава має чітко передбачити часові рамки для будь-яких процесуальних дій та можливість оскарження таких дій до апеляційного органу. Роль такого органу може виконувати суд.

Українська модель медійного регулятора

У цілому український регулятор був визнаний таким, що відповідає вимогам згаданих вище європейських актів. Принаймні, відповідно до законодавчих формулювань і гарантій, які були впроваджені реформою медійного законодавства — Законом України «[Про медіа](#)».

Про загальну відповідність нового регулювання вимогам ЄС вказала і Європейська Комісія, зазначивши про це у своїх висновках від [2023](#) та [2024](#) років.

Крім того, детальний аналіз новел, внесених медійним законом, вказує на позитивну регуляторну тенденцію, про що також вказали експерти Ради Європи в [аналітичному висновку](#) від 2023 року.

Наприклад, **розширення обсягу повноважень** регулятора, на думку міжнародних експертів, сприяло посиленню його незалежності й ефективності, дозволивши йому активніше залучатися до аналізу українського медійного ринку та ландшафту, своєчасно реагувати на порушення (а не очікувати рішень судів протягом років), а також брати участь у механізмах спільного регулювання і співпрацювати з індустрією для покращення регуляторного поля. Зрештою, вимоги до обґрунтованості та об'єктивності рішень, а також процесуальні часові обмеження було зашитим до нового медійного законодавства, що, по суті, вже є імплементацією статті 21 Європейського акту про свободу медіа.

Утім, на додачу до нормативних формулювань все ще залишаються проблемні аспекти імплементації реформи у практичній площині. Про це неодноразово зазначали громадські організації. Наприклад, Лабораторія цифрової безпеки у своєму [меппінгу зобов'язань України](#) щодо імплементації Європейського акту про свободу медіа наголосила, що вимоги до забезпечення медійного регулятора досі виконані тільки частково, що суперечить як згаданій Директиві, так і Акту. Зокрема, такі вимоги стосуються фінансового забезпечення регулятора (яке є однією з ключових умов незалежності такого органу), а також конституційного механізму призначення членів Національної ради (який неможливо змінити з огляду на правовий режим воєнного стану, що блокує внесення будь-яких змін до Конституції України). Розгляньмо ці два проблемні аспекти детальніше і з'ясуємо, чи можливо змінити ситуацію з фінансуванням та посиленням незалежності Національної ради до завершення війни.

Фінансове забезпечення регулятора

З моменту набрання чинності медійним законом, Національна рада регулярно недоотримує відповідні кошти для забезпечення своєї діяльності. Наприклад, у 2024 році окремими положеннями [Закону «Про Державний бюджет України на 2024 рік»](#) були зупинені норми щодо гарантування заробітних плат членів медійного регулятора та посадових осіб апарату регулятора. Тож, рівень заробітних плат, передбачений статтею 78 Закону України “Про медіа” наразі не забезпечується на практиці.

На додачу, фінансування самої діяльності регулятора (поза питанням заробітних плат) також було скорочено під час формування бюджету. Такі кроки ставлять під сумнів його фінансову незалежність, спроможність ефективно виконувати вже передбачені законодавством функції у сфері регулювання медіа, а також можливість впроваджувати нові проекти та ініціативи для покращення медійного ландшафту. Чинність аналогічних бюджетних норм зупинено і [бюджетом на 2025 рік](#). Тобто законодавчі гарантії незалежності, впроваджені Законом України “Про медіа” фактично нівелюються шляхом його неналежної імплементації на практиці.

Процедура призначення та звільнення членів медійного регулятора

Одним із суттєвих викликів для незалежності Національної ради є порядок її призначення, зафіксований у [Конституції України](#), відповідно до якої половина складу регулятора призначається парламентом, а інша половина – президентом. Такий порядок часто приводить до гальмування роботи регулятора (наприклад, якщо половина її складу не призначається через процедурні затримки, адже повноважним орган стає з моменту призначення щонайменше 6 членів). Після закінчення правового режиму воєнного стану слід вдосконалити цей порядок, що раніше неодноразово спричиняв гальмування у роботі Національної ради. Крім того, експерти Ради Європи в [аналітичному висновку](#) наголосили, що навіть при призначенні членів Національної ради двома суб'єктами (парламент та президент), варто забезпечувати незалежний і прозорий конкурс та можливість громадськості номінувати кандидатів та наглядати за процесом проведення такого конкурсу. Наразі це передбачено статтями 76 та 77 Закону України “Про медіа”.

Іншим аспектом, що може підважити незалежність регулятора та його здатність ефективно виконувати роботу, є потреба проходити процедуру державної реєстрації регуляторних актів в Міністерстві юстиції. Чинні норми Закону України «Про медіа» закріплюють вимогу, що такі акти не підлягають державній реєстрації. Втім, прийнятий пізніше [Закон України «Про правотворчу діяльність»](#), що набуде чинності через рік після закінчення правового режиму воєнного стану, повертає процедуру так званого юстування. Розв'язувати цю проблему пропонують в рамках [Проекту Закону про внесення змін до деяких законів України щодо діяльності медіа](#), зареєстрованого у Верховній Раді у жовтні та прийнятого у першому читанні у грудні 2024 року. Цей законопроект прибирає обов'язок для Національної ради проходити процедуру юстування.

Висновки та рекомендації

Хоча більшість питань щодо гармонізації законодавства було зняти завдяки успішному проведенню медійної реформи, деякі аспекти все ж потребують вдосконалення. Так, для остаточної гармонізації українського законодавства та його належної імплементації у цій сфері варто:

- Забезпечити належне фінансування, зокрема для оплати праці, Національної ради на 2025 рік та надалі, дотримуючись, зокрема, вимог статті 78 Закону;
- Скасувати застосування процедури юстування до нормативно-правових актів, що приймаються незалежними регуляторами у сфері медіа;
- Після скасування правового режиму воєнного стану, напрацювати зміни до Конституції України щодо посилення незалежності Національної ради (назва та порядок призначення);
- Уникати ініціатив, що можуть підважити незалежність регуляторного органу або суттєво вплинути на його здатність ефективно виконувати свою роботу.